

Uitleg en verkondiging vanuit Jeremia 31:31-34 en Johannes 12:20-28

(ds. Simon Dingemans, 17 maart 2024, Buurkerk Noordwijk)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Wij leven in een cultuur waarin 'zien' de boventoon voert... 'eerst zien, dan geloven' is een geveleugeld spreekwoord geworden... en bijna iedereen die je tegenkomt, zit op schermpjes te kijken... er is een soort beeldverslaving opgetreden die het zelfs noodzakelijk maakt om leerlingen te verbieden hun mobieltje mee te nemen in hun klas...

Bent u ook een beetje beeldverslaafd... en jij?... Ik heb er ook wel eens last van... we leven met televisie en internet veel meer dan vroeger in een visueel tijdperk... en gelikte reclamebeelden willen ons verleiden tot overconsumptie...

'Zien' is in het Johannes-evangelie ook een belangrijk woord... maar dan gaat het niet om zomaar 'zien' in de platte betekenis van dat je iets oppervlakkig waarneemt... maar dan gaat het om zien als 'doorgronden'... 'inzien'... dat je in de gaten hebt waar het om gaat...

In Johannes 9 gaat het erover dat Jezus een blinde geneest... die blinde kan door die genezing weer zien en dat is natuurlijk bevrijdend, maar ondertussen wordt ook duidelijk dat allerlei schriftgeleerden ziende blind zijn... zij hebben níet in de gaten waar het bij Jezus werkelijk om gaat... zij zien niet in wie Jezus is...

Dat kunnen wij allemaal wel eens hebben, denk ik... dat je iets ziet, maar dat dat dan aan de oppervlakte blijft... je hebt niet in de gaten wat het werkelijk inhoudt... of dat je iemand ziet en dat dan je vooroordeel je in de weg zit... en dat je daardoor helemaal voorbijziet aan wie iemand werkelijk is...

En nu hoorden we net in het Johannes-evangelie dat er Grieken zijn die naar Jeruzalem opgaan om te aanbidden op het feest, op het joodse Pesachfeest... u en jij weten wel wat de joden vieren op het Pesachfeest: ze vieren dan de uittocht uit het slavenhuis Egypte... de bevrijding uit de bittere slavernij...

Blijkbaar zijn die Grieken gegrepen door het jodendom en misschien zijn het wel proselieten, heidenen die zich tot het jodendom hebben bekeerd... en die Grieken komen Filippus tegen, één van de leerlingen van Jezus, en ze zeggen tegen hem: wij willen Jezus zien...

Kijk, daar heb je dat woordje 'zien' weer: wij willen Jezus zien... ik vind dat wel een intrigerend zinnetje... maar hoe moeten we dat nou opvatten: zien ze Jezus als een bezienswaardigheid, zo van 'die man wil ik wel eens zien, want Hij schijnt zo bijzonder te zijn'... zoals je aapjes gaat kijken in de dierentuin?...

Of willen ze Jezus echt leren kennen?... Willen ze echt gaan begrijpen, gaan ínzien wie Jezus is?... Voor zover dat mogelijk is natuurlijk, want Jezus houdt ook altijd iets van een geheim... een mysterie omdat de Enige, de God van Israël, zelf zich in Jezus laat zien maar tegelijkertijd principieel onzichtbaar is...

Laten we het eens tot onze eigen vraag maken: zou u Jezus wel willen zien... en jij?... en ik?... En waar gaat het ons dan om?... Er heeft in Trouw ooit een foto gestaan van hoe Jezus er ongeveer uitgezien zou moeten hebben... het was een soort reconstructie van zijn gezicht... is dat interessant?... nee, volgens de evangelist Johannes is dat totaal níet interessant... want het

is helemaal niet belangrijk hoe Jezus er heeft uitgezien...misschien was Jezus wel een onooglijk mannetje...maar dat maakt helemaal niets uit...

Kijk, het klinkt misschien een beetje ingewikkeld, maar het lastige is dat in het Johannes-evangelie heel veel tussen de regels wordt verteld...je moet dus steeds verder kijken dan je neus lang is...als hij vertelt dat er Grieken zijn die opgaan naar Jeruzalem om te aanbidden op het Pesachfeest, het feest van de bevrijding...en dat ze dan meteen vragen of ze Jezus kunnen zien, dan kan het haast niet anders of Johannes verbindt Jezus mét dat Pesachfeest...met andere woorden: in Jezus gaat het om bevrijding...om uittocht...om bevrijding uit je gevangenschap...en je kunt in van alles gevangen zitten, nietwaar?...

In je bezit, in je status, in je macht en je positie...maar ook in je rolstoel, in je ziekte of beperking...en je kunt ook gevangen zitten in je trots, in je eigenwijsheid, in je kortzichtigheid...tjonge, waar je allemaal niet in gevangen kunt zitten...je kunt ook slaaf zijn, verslaafd...van dat beeldschermpje bijvoorbeeld...

Nu, als je Jezus ziet...of beter: als je hóórt wat Hij te zeggen heeft en dan ziet wat Hij vanuit die woorden dóet en daardoor ínzicht krijgt...ja, dan zie je hoe God bevrijdend met mensen omgaat...hoe God mensen uit hun gevangenschap haalt...willen die Grieken dát zien: hoe God bevrijdend met mensen omgaat?...

En willen u, jij en ik dat ook: niet zien hoe Jezus er útziet, want dat is totaal oninteressant, maar zien hoe Hij namens God mensen uit hun gevangenschap haalt?...Want als je dat ziet, dat ínzie, dan gaat je een licht op...dan ontdek je opeens dat Jezus het licht der wereld is...dat licht dat God al uitriep bij de schepping: 'Er moet licht zijn...en er was licht'...bevrijdend licht, want daarmee doorkliefde God het duister waarin je als mens verdwaalt...

Maar als je dat dan ínzie, hè: dat Jezus het licht der wereld is en zo heel erg bevrijdend, wat dóe je dan?...Ga je dan achter Hem aan...wil je dan dat bevrijdende licht volgen...wil je dan een mens van de weg worden, een mens van de weg van Jezus?...Dat is de spannende vraag...

Dus die Grieken zeggen tegen Filippus dat ze Jezus willen zien en Filippus heeft het daarover met Andreas en ze gaan samen naar Jezus om het aan hem door te geven...maar hoe reageert Jezus dan?...En laten we het ons dus eigen maken, hè...wíj zijn nu even die Grieken en wij willen Jezus graag zien en Filippus en Andreas geven dat aan Jezus door...hoe reageert Jezus dan?...

Nou, Hij vertelt dan hoe zijn weg zal gaan...én: Hij zet ons dan vervolgens meteen voor het blok...Hij zegt eigenlijk dit: als jullie Mij willen zien, dan zien jullie een graankorrel die in de aarde valt en sterft en zo overvloedig vrucht zal dragen... jullie zien een graankorrel in de aarde vallen...een graankorrel die sterft...en zo zullen er overvloedig vruchten van het goede leven groeien... vruchten van het door God bedoelde leven...

En meteen zet Hij ons dan voor het blok...Hij zegt: als je Mij wil dienen, dan moet je Mij volgen...maar op die weg achter Mij aan kun je niet je eigen leven voorop zetten, want dan zul je het juist verliezen...maar als je je leven op de tweede plaats stelt, zul je het juist behouden...wil je Mij zó volgen op mijn weg...op die weg van de...stervende graankorrel in de aarde?...

Poeh, nou zitten we lelijk in de boot: je wilt Jezus wel graag zien, maar dan loopt het opeens uit op een heel radicaal verhaal: dat je je leven op de tweede plaats moet stellen...dat je je krampachtige zelfhandhaving op moet geven...dat je je leven moet willen verliezen om het te behouden en als je je leven angstvallig vasthoudt, dan raak je het juist kwijt...

Jezus zelf heeft het er ook moeilijk mee gehad...'de angst slaat om mijn hart,' zegt Hij...Ik ken de verleiding om dat allemaal uit de weg te gaan...maar Ik trap niet in de valkuil van wegvlugten, want hiervoor ben Ik juist gekomen...niet om te heersen, maar om te dienen...

Oh boy, dat staat haaks op onze cultuur waarin heel veel mensen hun eigen leven juist het belangrijkste vinden...en zich altijd willen handhaven, desnoods ten koste van anderen...alle oorlogen komen daar ook uit voort: uit jezelf vooropstellen, uit jezelf handhaven, ook al loop je daarbij over anderen heen...Poetin doet het...Netanjahu helaas ook...en ook in u, jou en mij ligt die neiging steeds op de loer...

Wil ik Jezus dan nog wel zien?...of kijk ik liever weg?...‘mij niet gezien’, denk ik dan...De leerlingen van Jezus haken ook één voor één af, niet waar...zelfs Simon Petrus, de broer van Andreas en plaatsgenoot van Filippus...zelfs Simon Petrus met zijn grote mond verloochent zijn rabbi die Hij als de Messias zag: ‘nee, ik ken Hem niet...nee, echt niet, hoor’ zegt hij drie keer...

Dus het is wel duidelijk...Jezus gaat zijn weg...zijn bevrijdende weg alleen...en Hij blijkt dan die weg te gaan voor ons...ten behoeve van ons mensen...Hij sleept met zijn goede, liefdevolle leven ons door de dood heen...Hij zal de Opgestane blijken te zijn die het goede leven redt, opdat ook wij daarvan deelgenoot kunnen worden...

Zoals het volk Israël onder leiding van Mozes met Gods herdersstaf in zijn hand door het doodswater van de Rietzee trok naar een nieuw bestaan, zo trekt Jezus ons mee door de dood heen naar het nieuwe leven...'zie, het lam van God, dat wegdraagt de zonde van deze wereld,' zei Johannes de Doper al toen hij zijn leerlingen wees op Jezus...en zo ligt ons Paasfeest in het verlengde van het joodse Pesachfeest...

En als je Jezus zó leert zien, dan kun je geraakt worden...dan doet dat wat met je...toch?...dan gaat de Geest van Jezus waaien, de Geest van God die je bevrijdt...die je krampachtige zelfhandhaving ondergraaft, want dat is dan niet meer nodig...je hoeft jezelf niet meer te redden, want je bent al gered...als je leeft uit die Geest, dan sta je opeens in een grote ruimte vol licht...het is de ruimte van de belangeloze liefde...en dan word je innerlijk een rijk mens en ga je goede vruchten dragen...

Mensen die in de oorlogstijd joden verborgen, stonden in die ruimte...hun eigen leven kwam op de tweede plaats...een moeder die de zee in zwemt om haar kind te redden uit een mui en daarbij zelf ernstig gevaar loopt, staat in die ruimte... Bonhoeffer die vol vertrouwen tot zijn God bad, voordat hij werd opgehangen door de nazi's, stond in die ruimte...zij waren allemaal innerlijk rijk en droegen goede vruchten...

Als je je harde trots opgeeft en de minste durft te zijn, dan sta je in die ruimte...de vrouw die de moordenaar van haar man vergaf, stond in die ruimte...en Jezus wil ons met heel zijn levensweg in die ruimte trekken...de ruimte van de lichtgevende liefde...

Ja, dat is ook en juist in onze beeldcultuur van vandaag misschien wel de grote veertigdagenvraag: wil je Jezus zien?...En als je dat echt wilt, weet je dan wel wat dat betekent?...Mensenkind, laat je meetrokken op zijn weg! Amen.